

9. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 8 липня 2010 року № 2464 – VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

10. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку визначення страхових тарифів для підприємств, установ та організацій на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання" від 13.09.2000 року № 1423. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Колот А.М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / [А.М. Колот, О.А. Грیشнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2012. – 504 с.

12. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку визначення страхових тарифів для підприємств, установ та організацій на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання" від 08.02.2012 р. №237. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

13. Закон України "Про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці"

від 29.12.2014 року №1573/ [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/56-19>

14. Демографічна та соціальна статистика / Ринок праці / Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

15. Огляд страхового ринку / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfr.gov.ua/content/oglyad-rinkiv.html>

16. - Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році" від 24.12.2015 р. № 909-VIII / [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/909>

17. Травматизм на виробництві в Україні: національний профіль протягом 2009-2013 рр. (Інформаційно-аналітична профспілкова доповідь) / Федерація професійних спілок України. - К.: 2014 р. – С.32.

18. Рекомендації Міжнародної організації праці / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ilo.org/ilolex/english/index.htm

19. Gonalad Girunig and Pamela Hall An introduction to rating casualty business. Corporate communications, reinsurance and risk division. -Zurich: Swiss Re, 2014. – 27 p.

Надійшла до редколегії 05.02.16

О. Гаманкова, д-р екон. наук, проф.,

С. Шимків, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТРАХОВАНИЯ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ В УКРАИНЕ

Статья посвящена особенностям финансового обеспечения государственного и негосударственного страхования от несчастных случаев. Анализируется методика формирования ставок страховых премий в сфере негосударственного страхования от несчастных случаев. Исследуется практика реформирования финансового обеспечения государственного социального страхования от несчастных случаев. Аргументированно выводится о необходимости введения научно обоснованного подхода к определению ставок страхового взноса в сфере государственного социального страхования на основе математической статистики и актуарных расчетов с целью обеспечения таких условий, с одной стороны, позволяют застраховать риск, а с другой – обеспечить страховщику возможность безусловного выполнения страховых обязательств.

Ключевые слова: система общеобязательного социального страхования; государственное социальное страхование от несчастных случаев; негосударственное страхование от несчастных случаев; страховой тариф, единый социальный взнос.

O. Gamankova, Doctor of Sciences (Economics), Professor,

S. Shymkiv, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FUNDING OF ACCIDENT INSURANCE IN UKRAINE

The paper deals with the peculiarities of financial provision of public and private accident insurance. Analyzes the methodology of forming insurance premium rates in private accident insurance. The study examines the practice of reforming the financial security of the state social insurance against accidents. The results show need to implement scientifically proven approach to determining premium rates in the state social insurance based on mathematical statistics and actuarial calculations to ensure that such conditions on the one hand, can insure the risk, and the other – to provide the insurer the ability to perform insurance obligations' commitments. One of the promising areas of improvement Accident Insurance determines to define increasing the role of the private sector to create and attraction of investments, financing, reduce costs, and provision of insurance services on insurance against accidents at a qualitatively higher level. The results show the need to consider the usefulness of a mixed provision of services to accident insurance under state or non-state system, and the viability and effectiveness of the combination of these systems.

Key words: the system of compulsory social insurance; public insurance against accidents; private insurance against accidents; insurance rate, single social contribution.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2016; 3(180): 25-32

УДК: 368

JEL: G22

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/180-3/4>

О. Залетов, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

У статті визначена сутність інвестиційної діяльності страхової компанії. Обґрунтовано роль і значення інвестиційної діяльності страхових компаній щодо формування інвестиційного ресурсу в економіку. Визначено сутність дефініції "інвестиційний потенціал страхових компаній", а також її взаємозв'язок з дефініціями "фінансовий потенціал страхових компаній" та страховий потенціал страхових компаній". На основі аналізу структури та динаміки сукупного інвестиційного портфеля страхових організацій України в 2008-2015 рр. визначено внесок страхового сектора економіки у формування інвестиційних ресурсів. Визначено проблеми та перспективи реалізації інвестиційного потенціалу страхового ринку України. Визначено напрямки удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Ключові слова: державне регулювання, інвестиції страховиків, інвестиційний портфель, інвестиційний потенціал страхових компаній, страхування.

ВСТУП. У сучасному світі страховий ринок виступає в ролі каталізатора соціально-економічного розвитку держави, оскільки економічне значення страхування має дуалістичний характер і виконує не тільки за-

хисну функцію, але є і значним джерелом інвестицій, в т.ч. довгострокових.

Специфічною рисою страхування є інверсія страхового циклу, тобто страховиком отримання плати за

страхову послугу передувє страховї виплатї. У зв'язку з цим кошти страхового фонду можуть бути інвестовані страховиком з подальшою можливістю їх відчуження в разї настання страхового випадку.

Як показує світова практика страховики, як фінансові посередники, грають роль фінансово-кредитного інституту та є потужними постачальниками капіталу в економіку. Страхові компанії в багатьох країнах – це найважливіші інституційні інвестори, ефективно здійснюють розміщення коштів і управління активами в обсязі 22,6 трлн дол. США. На країни ЄС припадає 10,4 трлн дол., країни англо-саксонської системи – 6,4 трлн дол., країни азійсько-Тихоокеанському регіону – 5,2 трлн дол., Океанії, Латинській Америці та Африці до 3% світових страхових активів [1, с. 121].

Отже, страхові компанії ЄС, Японії і США володіють значним інвестиційним капіталом, який виконує роль світової подушки фінансової стабільності та безпеки економіки розвинених країн.

За таких умов особливої актуальності набуває проблема удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, оскільки неефективна інвестиційна діяльність може спровокувати невиконання вітчизняними страховиками своїх зобов'язань та привести до важких економічних та соціальних наслідків.

Зазначена актуальність обумовила мету статті, яка полягає у визначенні змісту інвестиційного потенціалу страхових компаній, його ролі в формуванні інвестиційного ресурсу в економіку, а також у визначенні напрямків удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній з метою забезпечення фінансової стійкості страховиків.

Для досягнення поставленої мети в статті вирішуються наступні завдання:

- Визначення сутності дефініції "інвестиційний потенціал страхових компаній", а також її взаємозв'язок з дефініціями "фінансовий потенціал страхових компаній" та страховий потенціал страхових компаній";
- Обґрунтування ролі та значення інвестиційної діяльності страхових компаній щодо формування інвестиційного ресурсу в економіку;
- Окреслення проблем та перспектив реалізації інвестиційного потенціалу страхового ринку.
- Визначення напрямків удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній та її державне регулювання.

Предметом дослідження є зміст інвестиційної діяльності страхових компаній, заходи удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній, що забезпечують фінансову стійкість страховика.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Проблема інвестиційної діяльності страхових компаній та її державне регулювання досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими та практиками, серед яких М.М. Александрова, В.Д. Базилевич [6], В.Д. Бігдаш, Е.Н. Бочарьова, Н.М. Внукова, О.О. Гаманкова, Н.Б. Грищенко, А.А. Кудрявцева, С.В. Луконіна, В.В. Масленіков, О.П. Овсак, С.С. Осадець, А.В. Палкіна, Р.В. Пікус [6; 15], В.А. Сухова, Ю.Н. Троніна, О.Ф. Фурман та інші.

Разом з тим в опублікованих джерелах не прослідковується єдина точка зору у визначенні економічної сутності поняття "інвестиційний потенціал" та "інвестиційна діяльність", а також не досліджено вплив факторів, які сформовані сучасними викликами в економіці України та мають особливу значення при визначенні

заходів удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Теоретичну і методологічну базу дослідження склали фундаментальні наукові концепції українських і зарубіжних вчених в галузі фінансів, страхування, інвестування, що представлені в працях вітчизняних і зарубіжних вчених (теорії розвитку економічних систем, управління інвестиціями, структури капіталу, фінансового управління та аналізу, стратегічного та фінансового менеджменту). У дослідженні використано системний підхід до вивчення соціально-економічних явищ, що дозволив розкрити основні закономірності і взаємозв'язок процесів державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній. При обґрунтуванні теоретичних положень і висновків використовувалися загальнонаукові методи: узагальнення, індукції і дедукції, порівняльного, функціонального і структурного аналізу, а також приватні методичні засоби: експертні оцінки, порівняння, аналогії.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. В останні роки інвестиції страховиків ЄС значно зростають. Наприклад, в 2014 р. обсяг інвестиційного портфеля страхових організацій ЄС виріс у порівнянні з 2013 р. на 9,4%. Зміни в інвестиційному портфелі європейських страховиків пов'язані, в основному, з розвитком ринку страхування життя на який припадає понад 80% інвестицій. Інвестиційні активи страховиків з Великобританії, Франції і Німеччини сукупно складають понад 60% усіх європейських інвестицій страховиків [2].

Аналіз страхового ринку ЄС показує, що в структурі інвестицій переважають вкладення в боргові цінні папери та інші папери з фіксованим доходом (52,4%), Другим за величиною від загального портфеля є вкладення в іпотечні кредити (13,6%), третіми – в інвестиційні фонди (13%). Інвестиційний портфель європейських страховиків у структурі ВВП становить близько 63%. При цьому найбільший показник зафіксовано в Ліхтенштейні (366,7%), Люксембурзі (258,2%), Великобританії (111,5%), Данії (109,2%) та Франції (100,4%) [3].

Помітне місце в інвестиційній політиці страховиків США займають їх вкладення в такі сфери як банки, нерухомість, промисловість, послуги тощо. Особливо значущу роль страховий бізнес у цій країні відіграє в довгостроковому фінансуванні промисловості. Сьогодні широке поширення в США отримала практика надання страховими організаціями промисловим корпораціям інвестиційних кредитів терміном на 15 – 20 років. Цим визначається особлива роль кредитування страховиками в порівнянні з банківським кредитуванням, яке є найчастіше коротко- і середньостроковим. Нерідко при цьому банки і страхові компанії надають позики спільно: банки надають кредит для фінансування певного проекту на перші 5 років, а страхові компанії на наступні 10 – 15 років. Для розміщення особливо великих позик страховики створюють консорціум між собою або спільно з банками. Основні потоки капіталу страхових компаній направляються в такі галузі, як хімічна, нафтова, нафтопереробна, електронна, машинобудівна тощо.

Особливим напрямком інвестиційної політики страхових компаній США є інвестиції в цінні папери найбільших транснаціональних компаній. Хоча в більшості випадків сукупний пакет акцій, що належать страховим компаніям, не перевищує 10% акціонерного капіталу таких корпорацій, є випадки, коли страховики контролюють до 30% їх портфеля голосуючих акцій, що дозволяє їм здійснювати ефективний контроль над корпораціями. Пряме володіння цінними паперами доповнюється участю страхових організацій у фінансуванні або управлінні корпораціями через інвестиційні компанії.

Так, наприклад, страхові компанії Великобританії володіють більш ніж 20% акціонерного капіталу всіх зареєстрованих на Лондонській фондовій біржі акціонерних компаній [4, с. 34]. Значне місце в інвестиціях страхових організацій країн Заходу займають і вкладення в різні державні цінні папери.

Широко використовуються також лізингові операції страховиків, в яких вони успішно конкурують зі спеціалізованими фірмами. Купуючи за рахунок своїх фондів різне обладнання, електронну техніку, транспортні засоби, страховики здають їх в оренду.

Міжнародний досвід свідчить про велике значення іпотеки для розвитку інвестицій страхових компаній. Частка вкладень страховиків в іпотеку на "старих ринках" – при всьому багатстві вибору інвестиційних інструментів і при існуючому гігантському фонді вже побудованих житлових та нежитлових приміщень – досягає значних величин.

На початку ХХІ століття іпотека становила 8% від сумарних активів американських страхових компаній. При цьому місцева статистика виокремлює вкладення в різні види іпотечних активів: житлових, сільськогосподарських, комерційних. У інвестиційному портфелі американських страховиків головне місце (74% його "іпотечної секції") займає комерційна, промислова та інституційна іпотека, яка передбачає видачу кредитів на зведення торговельних комплексів, офісів, виробничих приміщень, а також медичних центрів [5, с. 42]. Прийнято вважати, що без інвестиційних ресурсів, в тому числі інвестицій страхових компаній, неможливо досягти макроекономічної стабілізації, вирішити проблеми соціального характеру.

Отже, інвестиційна діяльність страховика виступає одним із засобів стабілізатора процесу суспільного виробництва і підвищення ефективності економіки.

Так, В. Д. Базилевич під інвестиційною діяльністю розуміє вкладення частини тимчасово вільних коштів резервного страхового фонду в прибуткові проекти [6, с. 950].

А.В. Василенко зазначає, що інвестиційна діяльність страхових компаній як сукупність дій щодо реалізації інвестицій віддзеркалює інвестиційну функцію страхування, має галузеву специфіку і тісний взаємозв'язок зі страховими операціями. Макроекономічні функції інвестиційної діяльності страховиків полягають у мобілізації капіталу, перерозподілі вільних ресурсів на фінансових ринках, підвищенні загальної ефективності національної економіки та забезпеченні її конкурентоспроможності. Мікроекономічні функції інвестиційних операцій страхових компаній пов'язані з гарантуванням платоспроможності, підвищенням капіталізації, зменшенням ризиків через диверсифікацію вкладень, забезпеченням приросту капіталу власників страхових полісів. Інвестиційна діяльність страхових компаній залежить від двох основних чинників – спеціалізації та розміру інвестиційного потенціалу страховика [7, с. 11].

Н. В. Ткаченко відзначає, що інвестиційна діяльність є головною, бо вона створює умови для виконання страхових зобов'язань перед клієнтами [8, с. 6].

На нашу думку, інвестиційна діяльність страхової компанії – це цілеспрямоване розміщення страхових резервів, резервів попереджувальних заходів, власного капіталу страхових організацій на певний строк у формах, в об'єкти та інструменти, що здатні приносити дохід з метою отримання прибутку та (або) досягнення іншого корисного ефекту для виконання страхових зобов'язань перед клієнтами, а також інших зобов'язань перед кредиторами та власниками страховика.

Фінансовий механізм формування і використання капіталу страховика передбачає два відносно самостійних

фінансових потоків: надходження грошових коштів у вигляді страхових премій від укладення договорів страхування (перестрахування) і формування інвестиційного портфеля страховика, в т.ч. за рахунок доходу, отриманого від страхової, інвестиційної та фінансової діяльності.

Інвестиційна активність страхових компаній стабілізує фондовий ринок, а обсяги акумуляції капіталу через страхову систему можна порівняти з масштабами банківського сектора і різних інститутів колективних інвестицій.

На інвестиційну діяльність страхових компаній впливають наступні фактори: обсяг і структура страхового ринку, його капіталізація і концентрація; ефективність державного регулювання; розвиненість фондового ринку і наявність надійних фондових інструментів, а також ступінь їх впливу на інвестиційний потенціал страхового сектора економіки.

Здійснюючи інвестиційну діяльність, отримуючи прибуток з неї, страховики в той же час виявляються в значній залежності від стану справ на фінансовому ринку і в цілому в економіці країни. Це змушує проводити досить жорстке державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній.

На думку О.Г. Кузьменко інвестиційна діяльність страхової компанії безпосередньо залежить від державного регулювання, усвідомлення державою значущості інвестиційної діяльності для страхових компаній. Дві мети держави в регулюванні інвестиційної діяльності страхової компанії абсолютно протилежні. Це пов'язано з тим, що, охороняючи інтереси страховальників, забезпечуючи ефективну соціальну політику, держава обмежує діяльність страховиків у сфері вкладень і отримання відповідних інвестиційних доходів [9, с. 160].

У цілому можна виділити два основні підходи державного регулювання страхової діяльності по відношенню до інвестиційної діяльності страховиків: "європейський" і "американський". Перший передбачає обов'язкову прибутковість чисто страхових операцій без урахування інвестиційної діяльності страховика. Другий (американський) передбачає, що власне страхова діяльність може бути збитковою, але збитки будуть покриватися доходами від інвестиційної діяльності страховика. Ці підходи визначають не тільки роль інвестиційної діяльності страхових компаній з точки зору держави, а й впливають в цілому на тарифну політику страховиків [13, с. 26].

У країнах ЄС регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній здійснюється на двох рівнях: директивами ЄС і державним регулюванням всередині країн для захисту національних страхових компаній.

Державне регулювання передбачає дотримання принципу конгруентності, встановлення вимог до структури і складу інвестиційного портфеля, введення контролю за станом інвестиційного портфеля, регламентування процесу інформування регулятора про його зміни.

Вважається, що економічною основою фінансової стійкості страхової компанії є грамотна інвестиційна політика на основі збалансованого інвестиційного портфеля на принципах зворотності, ліквідності, прибутковості і диверсифікації. Тому стратегія і тактика інвестування страхової компанії повинна бути орієнтована на ліквідність і рентабельність, залежачи від структури страхового портфеля і кон'юнктури фінансового ринку.

У свою чергу інвестиційний потенціал страхових компаній – це здатність страховиків реалізувати можливість, що містяться в інвестиційних ресурсах, при дотриманні принципів диверсифікації, ліквідності, прибутковості, зворотності [10, с. 146].

У науковій літературі поняття "інвестиційний потенціал" частіше застосовується для характеристики можливостей залучення інвестиційних ресурсів в країну або

регіон. Стосовно страхового ринку під інвестиційним потенціалом розуміється сукупність внутрішніх факторів, що визначають можливості ефективної інвестиційної діяльності окремої страхової компанії або страхового ринку в цілому і зовнішніх факторів середовища, характерних для даної території (регіону), які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на інвестиційні можливості страховиків.

У роботі визначено взаємозв'язок інвестиційного потенціалу страхової організації з іншими вартісними категоріями страхування – фінансовим (наявність у страховика ресурсів для забезпечення платоспроможності і фінансової стійкості компанії) і страховим (виконання функції управління страховими ризиками клієнта) потенціалами.

По суті, ресурси, що визначають страхові, фінансові та інвестиційні можливості страхової компанії, – одні й ті ж, але призначені для різних цілей. Дані поняття взаємопов'язані. Так, фінансові можливості страхової компанії визначають її фінансову стійкість і підвищення довіри з боку потенційних клієнтів. Це стимулює зростання страхового потенціалу, який виражається в збільшенні обсягу страхових операцій і поліпшенні якості страхового портфеля. У свою чергу, ця обставина сприяє збільшенню обсягів і поліпшенню якості інвестиційної діяльності страховика. Більш ефективно розміщення страхових ресурсів здатне збільшити його фінансовий потенціал, а також зміцнити конкурентну позицію на ринку. Цей взаємозв'язок необхідно враховувати при розробці страхової та інвестиційної політики, як на мікрорівні, так і на рівні регіонального ринку і в загальнодержавному масштабі.

Оскільки страхова компанія розміщує переважно кошти страхувальників, її інвестиційний потенціал безпосередньо залежить від можливостей залучати капітал на більш вигідних умовах. Тобто, інвестиційний потенціал страхової організації має активну і пасивну складові.

О. Небиліца, аналізуючи інвестиційну стратегію страхової компанії, показує, що вона становить єдине ціле з основною її діяльністю – здійснення різних видів страхування і не може бути відірвана від цієї діяльності. А це означає, що створені в процесі страхової діяльності інвестиційні фонди повинні бути ефективно розміщені на інвестиційному полі України [11, с. 48-49].

Найбільший інвестиційний потенціал мають страхові організації, що спеціалізуються на страхування життя. Досить сказати, що 80% сукупних інвестицій європейських страховиків (тобто більше 6 трлн. євро) припадає на компанії зі страхування життя. Близько 30% довгострокових позик в США профінансовано коштами страховиків життя, активи яких приблизно в три рази перевищують активи компаній, що здійснюють операції ризикового страхування. Даний факт пояснюється довгостроковим характером переважної частини договорів страхування життя, а також великою популярністю страхування життя (в структурі світової страхової премії на нього приходиться понад 60% надходжень).

Основні доходи від інвестиційної діяльності страхової компанії включають в себе: доходи, отримані при розміщенні страхових резервів тільки в інвестиційні інструменти і доходи від інвестиційних операцій за рахунок власних коштів страхових організацій. Розміщення страхових резервів і власних коштів в окремі активи, що приймаються в покриття страхових резервів, не можуть бути визнані чистого інвестиційного діяльності, виходячи з економічної суті інвестицій. Незважаючи на підвищення інвестиційної активності вітчизняного страхового ринку економіки, в результаті вжитих Нацкомфінпослуг законодавчих заходів, страховий сектор в да-

ний час не здатний чинити істотний вплив на інвестування національної економіки, на відміну від західного досвіду, де страхові компанії є найбільшими інституційними інвесторами. Інвестиційні ресурси страхового ринку України використовуються мало ефективно, так як структура розміщення страхових резервів і власних коштів не здатна забезпечити високу прибутковість, у зв'язку з недостатністю інструментів на фондовому ринку. Інвестиційна діяльність переважної більшості страхових організацій не відповідає інвестиційним завданням страхового сектора економіки в умовах ринку.

Найбільшим інвестиційним потенціалом володіють компанії, що займаються страхуванням життя і, саме, акумульовані ними довгострокові ресурси забезпечують основну частину інвестицій в економіку. Необхідно системне вдосконалення законодавства в галузі страхування життя, в основу якого має бути покладено збалансоване дотримання інтересів страхувальників, страховиків і держави, здатне відновити довіру всіх потенційних страхувальників [12, с. 330].

У розвинених країнах встановлені норми розміщення активів, мінімальні і максимальні квоти, перелік активів, що покривають страхові резерви. Норми регламентуються в залежності від стану економіки, національних традицій. Напрямки інвестування встановлені окремо по страхуванню життя і інших видів страхування або окремо по кожному виду. Ключовими принципами, що характеризують процес інвестицій, є відповідність валюти, диверсифікація, локалізація [13, с. 26].

Перший принцип означає, що валюта інвестицій повинна відповідати валюті страхових зобов'язань. Другий принцип: не повинно бути надмірної залежності від якої-небудь однієї категорії активів, якого-небудь одного інвестиційного ринку або окремого капіталовкладення. Принцип локалізації вимагає, щоб активи, призначені для страхових виплат, інвестувалися в основному на території ЄС або в країні – учасниці договору ЄС.

В останні роки норми розміщення тимчасово вільних коштів уніфікуються в ЄС. Така практика включає три вимоги:

1) розміщення коштів має збігатися у часі та просторі з зобов'язаннями, тобто не можна без ризику брати зобов'язання на 20-30 років і гарантувати їх короткостроковим розміщенням коштів;

2) обмеження інвестицій сферою національної економіки, що пояснюється двома причинами: необхідністю усунути ризик, пов'язаний з обмінними курсами (зобов'язання, взяті в певній валюті, повинні бути покриті розміщеннями в ній же); макроекономічним характером (довгострокові інвестиції сприяють задоволенню потреб національної економіки в капіталовкладеннях, тому розміщення коштів за кордоном обмежене);

3) направлення інвестиційних ресурсів в галузі виробництва, які необхідно розвивати в конкретних регіонах і в конкретний період часу.

З точки зору державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній необхідно розглядати з двох позицій: рівень держави (макрорівень) та рівень компанії (мікрорівень).

Основою державного регулювання інвестиційної діяльності страховиків в Україні є Закони України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", "Про страхування", "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів", "Про цінні папери та фондовий ринок", а також Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика, затверджене Розпорядженням Нацкомфінпослуг № 396 від 23.02.2016 р.

(далі – Положення). У разі здійснення страховиками страхування довічної пенсії в системі недержавного пенсійного забезпечення кошти резервів, сформованих

за такими договорами, розміщуються відповідно до статті 49 Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення".

Таблиця 1. Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України "Про страхування", для представлення страхових резервів, 2008-2015 (млн. дол. США)

Категорії активів	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Гроші на поточних рахунках	242,5	135,0	137,9	181,4	164,1	196,1	145,2	82,3
Депозити	852,5	453,9	519,4	669,1	719,7	762,5	518,4	422,8
Банківські метали	14,8	9,5	5,6	5,8	2,8	1,9	1,3	0,4
Нерухомість	182,1	93,9	103,1	92,8	99,0	101,5	71,2	41,9
Акції	369,1	185,2	173,5	169,8	138,6	202,5	119,3	44,6
Облігації	62,0	22,1	20,9	32,8	40,4	44,9	35,2	18,7
Іпотечні сертифікати	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,4
Державні цінні папери	51,9	88,3	155,8	154,2	271,4	277,0	248,2	112,6
Права вимоги до перестраховиків	488,5	260,3	334,3	146,2	196,7	288,2	210,2	131,0
Інвестиції в економіку, за напрямками визначеними КМУ	9,8	6,6	3,0	1,3	1,2	3,5	0,7	0,0
Гроші в касі	1,7	1,8	1,3	1,6	1,5	1,4	1,1	0,3
ВСЬОГО	2 275,0	1 256,6	1 454,9	1 454,9	1 635,5	1 879,5	1 350,8	855,2

Джерело: розрахунки автора за даними Нацкомфінпослуг, НБУ.

Останнім часом зросли ризики втрати або зменшення вартості активів страхових компаній особливо в еквіваленті іноземної валюти (табл. 1). Наприклад, активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування", для представлення страхових резервів за 2015 рік становили 855,2 млн. дол. США, що на 1419,8 млн. дол. США менше ніж за 2008 рік. Це свідчить зниження кредитного рейтингу емітентів цінних паперів та перестраховиків, зокрема кредитного рейтингу зовнішніх довгострокових державних зобов'язань України, поширення випадків введення тимчасової адміністрації в банках, зниження якості та ліквідності активів у формі цінних паперів.

Причинами, що визначають низький розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, є:

- недостатньо розвинутий фондовий ринок та обмеженість ефективних і надійних фондових інструментів;
- жорстке державне регулювання процесу розміщення коштів страхових резервів;
- недостатність державного регулювання інвестиційних процесів;
- недостатній обсяг інвестиційних ресурсів в окремо взятого страховика, що обмежує його інвестиційні можливості;
- відсутність відкритої інформації про потенційні об'єкти інвестування;
- обмеження інвестиційної діяльності, що пов'язано з вимогами засновників, угодами з партнерами, наприклад, банками;
- наявність високих інвестиційних ризиків і низький рівень корпоративного управління;
- відсутність наукових досліджень з проблем підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній.

Втрата активів або значне зменшення їх вартості може приводити до того, що розмір страхових зобов'язань страховика не відповідає величині активів, що забезпечують їх виконання. Це в свою чергу підвищує ризики невиконання страховиками своїх зобов'язань перед страхувальниками відповідно до підписаних договорів страхування. У зв'язку з цим виникає необхідність підвищити вимоги до якості активів і вдосконалити вимоги до їх диверсифікації.

Таким чином, напрямками удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній можуть бути:

1) врегулювання інвестиційної діяльності у Законі України "Про страхування", що передбачає:

включення до складу страхових операцій розміщення та управління коштами технічних резервів;

включення до складу операцій, безпосередньо пов'язаних зі страхуванням, здачу в оренду майна, включеного до складу активів, призначених для покриття технічних резервів, набуття та відчуження прав, отримання та продаж об'єктів, набутих страховиком (перестраховиком) у зв'язку з виконанням договору страхування (перестраховання), а також управління активами, що приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу;

включення до складу діяльності іншої, ніж страхова, управління активами, іншими, ніж активи, якими представлені технічні резерви та які приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу.

2) встановлення обов'язку відповідального актуарія подання рекомендацій щодо інвестиційної політики страховика;

3) активізація розвитку ринку страхування життя **шляхом:**

встановлення додаткових вимог до договорів інвестиційного страхування життя (перелік вибраних страхувальником фондів інвестиційного страхування життя, мінімальну гарантовану страхову суму в разі настання смерті застрахованої особи під час дії договору страхування, правила визначення розміру сум, що спрямовуються на покриття понесених та/або майбутніх витрат страховика та всіх інших платежів, пов'язаних з виконанням договору, порядок визначення розміру розрахункових одиниць (юнітів));

встановлення переліку фінансових активів, що представлятимуть кошти технічних резервів інвестиційного страхування життя (крім цінних паперів, випущених страховиком, аудитором (аудиторською фірмою) цього страховика та їх пов'язаними особами, цінних паперів іноземних держав та/або іноземних юридичних осіб, що не допущені до торгів на іноземних біржах, перелік яких визначається Нацкомфінпослуг, цінних паперів інших страховиків, векселів, похідних (деривативів), товаророзпорядчих цінних паперів, заставних, сертифікатів фондів операцій з нерухомістю (сертифікати ФОН), приватизаційних цінних паперів, прав вимоги за договорами про участь у фонді фінансування будівництва (ФФБ),) інших боргових зобов'язань та прав вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів).

4) прийняття нормативної бази, що уможливить співпрацю страхових компаній та КУА у сфері управління активами страхових компаній;

5) визначення переліку низько ризикових активів (державні облигації України, кошти, розміщені в банках, які мають кредитний рейтинг не нижче ніж "AA" за національною рейтинговою шкалою; облигації, емітентом яких є банк, який має кредитний рейтинг не нижче ніж "AA" за національною рейтинговою шкалою, облигації міжнародних фінансових організацій) та встановлення їх мінімального обсягу для страховика, що здійснює страхування життя, – разом не менше ніж 25% страхових резервів, а для страховика, що здійснює страхування інше, ніж страхування життя, – разом не менше ніж 15% страхових резервів.

5) запровадження до активів страховика наступних обов'язкових нормативів:

норматив достатності активів – сума прийнятних активів, збільшена на величину непростроченої дебіторської заборгованості за укладеними договорами страхування та / або перестрахування. Норматив достатності активів повинен бути не менше, ніж сумарна величина довгострокових і поточних зобов'язань і забезпечення (розділи II – IV пасиву балансу (звіту про фінансовий стан), форма і склад статей якого визначаються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 № 73, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 за № 336/22868), включаючи величину страхових резервів, розраховується відповідно до законодавства;

норматив диверсифікації активів – сума прийнятних активів, які відповідають критеріям і вимогам до диверсифікації активів. Норматив диверсифікації активів повинен бути не менше, ніж величина страхових резервів, розраховується відповідно до законодавства з урахуванням вимог стандартів фінансової звітності.

3 позиції держави інвестиції страхових компаній є потужним фактором розвитку національної економіки і соціальної сфери. Страхові компанії забезпечують бюджет країни податковими платежами, а економіку – фінансовими ресурсами. Тому при регулюванні страхової діяльності важливо враховувати баланс між цими двома складовими економічного зростання. З огляду на все більшої інтеграції України в світову економіку виникає ризик витоку інвестиційних ресурсів за кордон. З метою запобігання цьому явищу в Україні необхідно запровадити протекційні заходи пред'являються до складу та структури активів, що приймаються для розміщення коштів страховика. Зокрема дозволити інвестувати частину прийнятних активів за кордоном, що задовольняють наступним вимогам фінансової надійності:

1) акції іноземних емітентів, щодо яких Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку прийнято рішення про допуск таких цінних паперів до обігу на території України, відповідно до законодавства пройшли процедуру лістингу на фондовій біржі, перебувають у біржовому реєстрі та в обігу на фондовій біржі, а також за умови, що іноземний емітент акцій провадить свою діяльність не менше ніж два роки, акції іноземних емітентів перебувають в обігу упродовж останніх 12 місяців до дати розрахунку величини активів на організованих фондових ринках та пройшли процедуру лістингу на одній із таких іноземних фондових бірж: NASDAQ OMX, NASDAQ OMX – Armenia, NASDAQ OMX – Copenhagen, NASDAQ OMX – Helsinki, NASDAQ OMX – Iceland, NASDAQ OMX – Riga, NASDAQ OMX – Stockholm, NASDAQ OMX – Tallinn, NASDAQ OMX – Vilnius, NYSE Euronext – Amsterdam, NYSE Euronext – Brussels, NYSE Euronext – Lisbon, NYSE Euronext – New York, NYSE Euronext – Paris,

Deutsche Börse AG, SIX Swiss Exchange, Irish Stock Exchange, Tokyo Stock Exchange Group, Inc., Warsaw Stock Exchange або London Stock Exchange;

2) облигації іноземних емітентів, щодо яких Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку прийнято рішення про допуск таких цінних паперів до обігу на території України, відповідають вимогам щодо допуску таких цінних паперів до обігу їх на території України, а також за умови, що кредитний рейтинг іноземного емітента облигацій не нижчий за один із таких: "A3" – "Moody's Investors Service" (США), "A" – "Standard & Poor's" (США), "A" – "Fitch Ratings" (Великобританія) та облигації іноземних емітентів перебувають в обігу упродовж останніх 12 місяців до дати розрахунку величини активів на організованих фондових ринках та пройшли процедуру лістингу на одній із таких іноземних фондових бірж: NASDAQ OMX, NASDAQ OMX – Armenia, NASDAQ OMX – Copenhagen, NASDAQ OMX – Helsinki, NASDAQ OMX – Iceland, NASDAQ OMX – Riga, NASDAQ OMX – Stockholm, NASDAQ OMX – Tallinn, NASDAQ OMX – Vilnius, NYSE Euronext – Amsterdam, NYSE Euronext – Brussels, NYSE Euronext – Lisbon, NYSE Euronext – New York, NYSE Euronext – Paris, Deutsche Börse AG, SIX Swiss Exchange, Irish Stock Exchange, Tokyo Stock Exchange Group, Inc., Warsaw Stock Exchange або London Stock Exchange;

3) цінні папери іноземних держав-емітентів відповідають вимогам щодо допуску таких цінних паперів до обігу їх на території України, а також за умови, що суверенні рейтинги в національній валюті, в іноземній валюті, за короткостроковими зобов'язаннями, за довгостроковими зобов'язаннями країни, в якій державою здійснено випуск цінних паперів, не нижчі за один із таких: "A3" – "Moody's Investors Service" (США), "A" – "Standard & Poor's" (США), "A" – "Fitch Ratings" (Великобританія);

До нормативу диверсифікованості активів пропонується включати прийнятні активи в таких обсягах: цінні папери за вказаним нижче переліком – разом не більше 50% страхових резервів, з них акції, облигації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав – для страховика, що здійснює страхування життя, – не більше 20% в страхових резервів, а для страховика, що здійснює страхування інше, ніж страхування життя, – не більше 10% страхових резервів.

При цьому до нормативу диверсифікованості активів не включати такі активи:

1) права вимоги до перестраховика-нерезидента, якщо рейтинг фінансової надійності (стійкості) такого перестраховика-нерезидента нижчий, ніж за класифікацією таких міжнародних рейтингових агентств: "BB" – "A.M.Best" (США), "Baa3" – "Moody's Investors Service" (США), "BBB-" – "Standard & Poor's" (США), "BBB-" – "Fitch Ratings" (Великобританія) та такий перестраховик-нерезидент не є страховим пулом;

2) права вимоги до перестраховиків-нерезидентів за укладеними договорами перестрахування ризиків, пов'язаних з дожиттям застрахованої особи до певного віку, події чи закінчення дії договору, крім ризиків, які пов'язані зі смертю застрахованої особи в будь-якому випадку, та/або з нещасним випадком, що трапився, та/або в разі стійкої непрацездатності (інвалідності) унаслідок хвороби застрахованої особи.

Зауважимо, що інвестиції в економіку зарубіжних країн схильні до додаткового ризику, пов'язаному зі змінами обмінних курсів валют.

Отже, держава повинна проводити політику спрямованого розвитку економіки і соціальної сфери, воно повинно визначити пріоритети в розвитку певних галузей. З огляду на це, а також беручи до уваги, що буде потрі-

бно залучення широкомасштабних інвестицій, законодавче введення мінімальних квот щодо інвестування частини капіталу страхових компаній в пріоритетні галузі економіки та напрямки соціальної сфери представляється ефективним заходом.

На макроекономічному рівні інвестиції страхових компаній можуть відігравати важливу роль в економічному і соціальному розвитку регіонів, як це відбувається, наприклад, в США. Страховий ринок США має важливу особливість: регулювання діяльності страховиків відбувається не на федеральному рівні, а на рівні штатів, що створює значні передумови до соціально-економічного розвитку регіонів. На страховому ринку України спостерігається зворотна тенденція – число регіональних компаній зменшується і одночасно зростає концентрація страхових капіталів в Києві, куди і стікаються потужні потоки фінансових ресурсів, часто на шкоду регіонам. Тобто фінансові ресурси, отримані з регіонів на всій території України, в кінцевому підсумку виявляються в центрі, замість того щоб бути реально задіяними в розвитку економіки і соціальної сфери на всій території України.

На мікроекономічному рівні, інвестиції страхових компаній, мають важливі особливості. Специфіка полягає в тому, що страхування життя, як правило, носить довгостроковий характер, а це означає, що у страховиків з'являється можливість інвестувати в високоприбуткові довгострокові активи, при цьому меншій увазі приділяти ліквідності. Для страхування іншого ніж страхування життя, так як інвестиційний дохід закладається у розмір страхового тарифу. Що стосується страхування іншого, ніж страхування життя, тарифні ставки розраховуються так, щоб з певною ймовірністю гарантувати захист матеріальних інтересів страхувальників навіть без інвестиційного доходу. Проте через відсутність достовірної статистики або внаслідок непередбачених чинників цілком можлива ситуація, коли страхових премій і сформованих страхових резервів не вистачить на покриття страхових виплат і витрат на ведення.

На мікроекономічному рівні інвестиції страховика виконують три основних функцій: забезпечення платоспроможності, заощадження фінансових ресурсів і розвитку бізнесу.

Функція платоспроможності полягає в можливості своєчасного і в належному розмірі відповідати за своїми зобов'язаннями. Інвестиції є важливим інструментом для забезпечення і підтримки платоспроможності страхової компанії. Особливо це твердження актуальне для страхування життя, так як інвестиційний дохід закладається у розмір страхового тарифу. Що стосується страхування іншого, ніж страхування життя, тарифні ставки розраховуються так, щоб з певною ймовірністю гарантувати захист матеріальних інтересів страхувальників навіть без інвестиційного доходу. Проте через відсутність достовірної статистики або внаслідок непередбачених чинників цілком можлива ситуація, коли страхових премій і сформованих страхових резервів не вистачить на покриття страхових виплат і витрат на ведення.

Такі прецеденти вже траплялися. Наприклад, у 1984 році в США витрати страхових компаній, що займаються страхуванням життя, склали 118% від страхової премії, проте, за підсумками року прибуток цих компаній склала \$ 6,9 млрд. Зрозуміло, що цей фінансовий результат був отриманий не за рахунок страхової, а за рахунок ефективної інвестиційної діяльності [14].

Функція заощадження фінансових ресурсів проявляється, коли страхова компанія стикається з характерною для інституціональних інвесторів проблемою – інфляцією. Для того щоб купівельна спроможність грошей хоча б не зменшувалася, потрібно, щоб інвестиційний дохід був не менший ніж зростання індексу споживчих цін. Інвестиції страхових компаній повинні відігравати важливу роль у розвитку страхового бізнесу. Дохід від інвестування здатний бути потужним конкурентоспроможним фактором, значимість якого особливо зростає в умовах жорст-

кої конкуренції. Підвищення конкурентоспроможності залежить не тільки від тарифів, методика розрахунків яких чітко регламентована, а й від якості обслуговування клієнтів, оперативності обслуговування і надання додаткових сервісів. У цьому сенсі, підвищення прибутковості від інвестицій дає додаткові фінансові ресурси для підвищення якості обслуговування клієнтів, сприяючи розширенню клієнтської мережі, тим самим підвищуючи ефективність основної діяльності. Таким чином, виявляється високий ступінь взаємозв'язку прибутковості інвестиційної та страхової діяльності.

ВИСНОВКИ.

Можливості інвестиційної діяльності страхового ринку, і ступеня його впливу на розвиток національної економіки, визначаються кількісними і якісними характеристиками інвестиційного потенціалу страхових компаній. Кількісно інвестиційний потенціал страховика вимірюється конкретною сумою власного, залученого та позичкового капіталу, використуваних як джерела інвестицій. Найважливішими факторами, що впливають на потенціал інвестиційної діяльності страхового ринку є такі зовнішні і внутрішні чинники впливу, як: обсяг і структура ринку страхування, капіталізація і концентрація страхового ринку; ефективність державного регулювання; розвиток фондового ринку і наявність надійних фондових інструментів; стабільність економічного розвитку; рівень власних коштів страховика; впровадження нових видів страхування; ефективність фінансового планування і наявність професійних кадрів.

Функціонування страхових компаній на фінансовому ринку знаходиться в прямій залежності від рівня розвитку економічної системи, від сформованого в країні інвестиційного клімату, макроекономічної ситуації в цілому. За відсутності на страховому ринку привабливих інвестиційних інструментів, інвестиційна діяльність страхових компаній не буде приносити очікуваний ефект.

З позиції держави напрямки удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній повинні бути спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних страховиків, перерозподіл інвестиційних потоків, а також стимулювання інвестиційних вкладень в розвиток національної економіки та інтеграцію в світову. З позиції страхових компаній – це максимізація прибутковості і ліквідності інвестицій при мінімізації ризику з метою безперервного забезпечення і підтримки платоспроможності, недопущення знецінення інвестованого капіталу інфляцією, зростання конкурентоспроможності на страховому ринку і підвищення ефективності діяльності. З позиції клієнтів страхових компаній – це підвищення рівня довіри, лояльності і збільшення попиту на страхові послуги.

ДИСКУСІЯ. Незважаючи на достатню кількість публікацій присвячених проблемам інвестиційної діяльності страхових компаній, варто відзначити, що питання розкриття напрямків удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній залишається у вітчизняній літературі мало дослідженим.

Зокрема, існує необхідність дослідження вимог до структури інвестиційної діяльності страхових компаній пріоритетності джерел забезпечення фінансової стійкості для страхової компанії залежно від економічних умов, у яких вона функціонує.

Сьогодні в рамках існуючого проекту регулювання страхового ринку Європи Solvency II можуть виникнути перешкоди для довгострокового інвестування за багатьма параметрами. З огляду на це серед інших питань, що потребують вирішення в Solvency II, є питання встановлення нових правил для регулювання довгострокових продуктів, які пропонують страховики сфери страхування життя.

Особливою уваги при цьому потребує питання за-
провадження регулятивного капіталу та виро-
мо до його розміщення, що допоможе оцінити стан страхових ком-
паній в умовах економічної нестабільності, та дозво-
лить коригувати застосування адміністративних методів
регулювання страхової діяльності в Україні.

Список використаних джерел

1. Кабанцева Н.Г. Страховое дело. Учебное пособие / Н.Г. Каба-
нцева. – М.: Форум, 2008. – 272 с.
2. Insurance Europe's Annual Report 2014–2015 – [Електронний
ресурс] – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/files/attachments/Annual%20report%202014-2015.pdf>
3. European Insurance – Key Facts. August 2015 – [Електронний
ресурс] – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/files/attachments/European%20Insurance%20-%20Key%20Facts%20-%20August%202015.pdf> Insurance investment in challenging global environment, 2010.
4. Иняев В.И. Инвестирование страховых фондов: зарубежный
опыт и российская практика / Иняев В.И. // Вестник Челябинского госу-
дарственного университета. – 2010. – № 26 (207). – С. 33-36.
5. Улыбкина Л.К. Инвестиционный потенциал страхового сектора
финансового рынка / Улыбкина Л.К. // Terra Economicus. – 2012. –
том 10. – №1-3. – С. 41-43.
6. Базилевич В.Д. Страхування: підруч. [В.Д. Базилевич, К.В. Ба-
зилевич, Р.В. Пікус та ін.], за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008.
– 1019 с.

7. Василенко А.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності
страхових компаній: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон.
наук: спец. 08.00.08 "гроші, фінанси і кредит" / А.В. Василенко; Київський
національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2008. – 16 с.

8. Ткаченко Н.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній: ав-
тореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01
"Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н. В. Ткаченко; НАН України; Ін-т
економіч. прогнозів. – К., 2004. – 20 с.

9. Кузьменко О.Г. Інвестиційна діяльність страхових компаній /
Кузьменко О.Г. // Фінансовий простір. – 2013. – №3(11). – С. 159-163.

10. Окорочкова О.А. Зарубежний опыт инвестиционной деятельно-
сти страховых компаний / Окорочкова О.А. // Вестник Адыгейского госу-
дарственного университета. Серия 5: Экономика. – 2012. – №1. –
С. 145-155.

11. Небилиця О. Оцінка інвестиційної стратегії страхової компанії /
Небилиця О. // Економіст. – 2001. – №3. – С. 48-49.

12. Сударикова И.А. Страховой сектор экономики как источник ин-
вестиций / И.А. Сударикова // Культура народов Причерноморья. –
2013. – № 260. – С. 328-332.

13. Никулина Н.Н. Зарубежный опыт инвестиционной политики
страховых организаций / Никулина Н.Н. // Страховое дело. – 2007. –
№11. – С. 25-29.

14. Косенко М. Оптимизация инвестиционных вложений россий-
ских страховых компаний / Косенко М. [Електронний ресурс]. – Режим
доступу: <http://www.ininfo.ru/mag/2008/2008-11/2008-11-008.html>.

15. Пікус Р. Досвід інвестиційної діяльності зарубіжних страхових
компаній / Пікус Р., Нестерова Д. // Вісник Київського національного
університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – № 156. – С. 6
– 11. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2014/156-3/1>

Надійшла до редколегії 01.03.16

А. Залетов, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ В УКРАИНЕ

*В статье определена сущность инвестиционной деятельности страховой компании. Обоснована роль и значение инвестицион-
ной деятельности страховых компаний по формированию инвестиционного ресурса в экономике. Определена сущность дефиниции
"инвестиционный потенциал страховых компаний", а также ее взаимосвязь с дефинициями "финансовый потенциал страховых ком-
паний" и "страховой потенциал страховых компаний". На основе анализа структуры и динамики совокупного инвестиционного порт-
феля страховых организаций Украины в 2008-2015 гг. определен вклад страхового сектора экономики в формировании инвестицион-
ных ресурсов. Определены проблемы и перспективы реализации инвестиционного потенциала страхового рынка Украины. Выделены
направления усовершенствования государственного регулирования инвестиционной деятельности страховых компаний в Украине.*

*Ключевые слова: государственное регулирование, инвестиции страховщиков, инвестиционный портфель, инвестиционный по-
тенциал страховых компаний, страхование*

O. Zaletov, PhD in Economics, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STATE REGULATION OF INVESTMENT INSURANCE COMPANIES IN UKRAINE

*In the article the essence of investment insurance company. The role and importance of investment of insurance companies on formation of
investment resources in the economy. The essence of the definition of "investment potential of insurance companies" and its relationship with the
definition of "financial strength of insurance companies' insurance and potential insurance companies." By analyzing the structure and dynamics
of aggregate investment portfolio of insurance organizations of Ukraine in 2008-2015 years defined contribution insurance sector in the formation
of investment resources. The problems and prospects of the investment potential of the insurance market of Ukraine. Directions of improvement of
state regulation of investment of insurance companies in Ukraine.*

Key words: State regulation, insurer's investments, investment portfolio, the investment potential of the insurance companies, insurance.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Economics, 2016; 3(180): 32-37

УДК: 368.01

JEL: classification G22

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/180-3/5>

А. Шолойко, канд. екон. наук, ст. наук. співроб., асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

*Здійснено огляд вітчизняного та європейського законодавства у сфері регулювання страхового посередництва. Визначено суб'єктів і об'єкт регулювання страхового посередництва. Охарактеризовано порядок нормативно-
правового наближення в умовах зміни законодавства Європейського союзу щодо регулювання страхового посередництва. Представлено порівняння положень законодавства щодо регулювання страхового посередництва в Україні
та ЄС. Надано пропозиції щодо адаптації вітчизняного законодавства до європейського у сфері регулювання стра-
хового посередництва в умовах євроінтеграційних процесів.*

*Ключові слова: страхове посередництво, страхові посередники, страхові дистриб'ютори, регулювання страхо-
вого посередництва.*

ВСТУП. Вагому роль у процесі наближення страхо-
вих послуг до потенційних споживачів відіграє страхове
посередництво. Страхові посередники допомагають
виробникам і споживачам страхових послуг не витрача-

ти багато часу на пошук інформації та ведення перего-
ворів і швидше досягти згоди. А відтак продаж страхо-
вих послуг через страхових посередників у багатьох
країнах світу є важливим каналом їх збуту. Саме тому

© Шолойко А., 2016